

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVOPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben házon kívül vagy vidékre postán küldve.
 Évesz ára 10 frt.
 Félévesz 5 frt.
 Negyedévesz 3 frt 50 kr.
 Híj hármas 1 frt.
 Előfizethető helyben a kiadóhivatalban.
 Keltai Turc nyomdajában, aztán
 Teregi K. Lajos és társai, Csabai Károly
 könyvkereskedésben, vidéken a posta-
 hivatalokban.

Hirdetési díj:
 az első sor 10 szavú sorozat. Nagyjából
 terjedelmű s többször megismételt hirdetések
 mélyebben leengednek. Helyes
 minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek
 minden hirdetés után 20 kr. Ezek a szer-
 kesztő által vétetnek fel. — A hirdetések
 a szerkesztőségben és kiadóhivatalban.
 A hirdetés a hirdetésnek péntek a kiadó-
 hivatalba, a lap szellemi részére tartozó
 közlemények a szerkesztőségi irodába
 csüggelődve, Fried-ház 19. sz. alatt
 csatolandók.

Debreczen sz. k. város felirata ő felségeik ezüst menyegzőjére.

Felséges császár és apostoli király! Legkegyelmesebb urunk!

Azon szívósságtól s legnemesebb érzelemmel indítatva, mely a királyi trónt körülvevő fénysugarak közt is a legünnepesebb s melylyel felséged nepei iránt, ezek szerencsétlenségében viseltetik, — kegyeskedett felséged az ország kormányelnökéhez intézett legfelsőbb kéziratával azon atyai kívánságot nyilvánítani, hogy a bekövetkező ezüst menyegzője alkalmára szánt kiadások a tisztai árvizkárosultak segélyezésére fordítottassanak.

Megértve és felfogva felséged atyai szándékát, nem mulasztjuk el, ama nagy szerencsétlenség említéséhez a kijelölt alkalomból is adományunkal járulni.

De nem mulasztjuk el azt sem, hogy felségednek, isten akaratával és nepei örömeire elerendő „ezüst menyegzője” alkalmából alattvalói hódolatunkat és szívünk mélyéből fakadó szerencsekívánatunkat a trón számolójához ne juttassuk; kívánva, hogy Isten, a magyarok Istene, felségednek, felséges királynénknak és fenségese családjuknak adjon hosszú és boldog életet!

E mellett kérjük felségedet, hogy atyai intézkedésért, mely szerencsétlen véreink felségelését czélozza, s legnemesebb eljárásáért, mely vigaszt nyújtott a sors csapása által lesújtottaknak, kegyeskedjék hódoló tiszteletünk s mély háláérzetünk ósztinte kifejezéséért fogadni.

A kik egybeíratták hódoló tisztelettel és változhatlan hűséggel vagyunk Debreczenben az 1879. április 16-án tartott bizottsági közgyűlésünkből.

Felségednek, legkegyelmesebb urunknak

Legalázatosabb hű alattvalói Debreczen sz. k. város közönsége.

Debreczen, április 16.

⊙ És rákerült vala a sor a legmagasabb piramisra, a sérthetetlen uralkodóra, a legnagyobb zsarnokra, Sándor császára is. — A Livádiába készülő földi istent szép meglepetés várta oda haza, a mustra birodalom fővárosában Szent-Pétervárt.

Néhány nap előtt megkapta az oroszországi összeskivők végrehajtó bizottságának halálítéletét, s pár napra rá következett a végrehajtás. S k o l o v János, a pénzügyminisztérium hivatalnok, tehát nem neki háborodott kádár-mester, mint a spanyol M o n c a s i nem hőbortos szakács, mint P a s s a n a n t e hanem civilizált egyén, az államgépezetnek egyik rugója négyezer lótt az állam fejére. És mikor közvetlen közelből négyezer lótt ideje volt, azonnal elfogták. — A császár pedig sértetlen és sérthetetlen.

A sz.-pétervári táviratok persze az egész dologról igen keveset jelentenek. A császárról rálóttek, a merénylő elfogatták, s Oroszországban általános az öröm. A templomokban hálaimát rebeg az orosz pópá, a nép örömeiben hol sir, hol nevet, s a főnemesség deputatiót küld a legnagyobb császárhoz. Az egész

A „Debreczeni Ellenőr” tarczaja.

Szegény kis babánk.

Ujvén napja volt. Az egész napot látogatással töltém. Visszatértem jó kedvvel telve. Megszabadultam hát végre keztyűimtől, fehér nyakkendőimtől, a hivatalos mosolytól s ismét a redes mindennapi ember lehettem, miután reggeli 10 óra óta az ujestendei ember voltam. Tapasztalták önkönnemre meszterkelt, gépies e napon az ember? Valóságos megtévesztő robot. Gyönyörrel gondoltam jó meleg szobámra, hálókötösömre, papucsaimra. Mindenekelőtt pedig az én kedves kis lónkámra. Előre láttam, mint fog elém futni, kitérve karjait: szép kis gömbölyű karjait, melyeken úgy reszketnek a kis gödröcskék, mint rózsaszirmain a harmatcseppek. Mint cseveg, ját-szóval velem és játéka mellől oly elbájoslóan mosolyog. Lehet is miért! Zsebében van száma-ra egy rakás csecebecse és kedvencz já-

nemzet el van ragadtatva Skolov ügyetlensége által, kit mindenki gyűlöl, kitől mindenki undorodik.

Az európai fejedelmek üdvözlő táviratai szintén keresztezik egymást. — A német császár távirata már a nagy császár feje alatt mosolyog, s nagy kár, hogy érzik rajta dr. Nobiling srétjeinek szaga. Szóval örül mindenki Skolov ügyetlenségének, nemcsak az egész Oroszország, hanem az egész Európa.

Hanem a császár nem örül. Skolov golyóinak egész más jelentősége van, mint a socialista Hódolának, vagy a fent tisztelt spanyol kádárnak s az olasz szakács késének. Ezeknek kezébe a fanatizmus adta a gyilkot, nem voltak sem társaik, sem szövetségeseik, legfeljebb a socializmus seprűs borából nyakaltak be egy kicsit.

Oroszországban azonban az egyén csak eszköze az eszmének, csak sujtó karja az összeesküvés erejének, mely aláadta az óriási birodalmat, s a zsarnokság létjogát naponként megtámadja.

Nagyon családik, a ki azt hiszi, s családik a minden oroszok fehér cszárja is, ha azt hiszi, hogy Skolov golyóinak utódja nem lesz. Oroszország nemcsak fenyeget, hanem tenni akar. Az a titkos szövetség, mely a minden oroszok nagy embereinek legedesebb álmát is is megzavarja, egymás után terjeszti ki a figyelmét rendőrökre, miniszterekre, tábornokokra, s magára a kényuralom koronás fejére is. Tehát nem a fejedelmek gyűlöli, hanem a zsarnokságot, s nem Skolov gyűlöli, hanem egy hatalmas titkos társulat, melyről az orosz rendőrség, a gondviselésnek ezen remek megtestesítése, sem tud mást, mint a mit a végrehajtó bizottság tudatni akar. Igen, Oroszországban mindaddig durrogni fog a golyó, s villogni a tör. míg a zsarnokság porba ontott áldozataira nem teszi lábát a nihilizmus.

És az iszonyu lesz. Az orosz járom visszahatása rettenetesen fog nyilatkozni. A nép, mely az ingadozó Oroszországban forrong mint a tüzhányó belseje, ellenálhatatlan erővel fog kitörni, s a százados zsarnokság lánczainak összetörése után vére fojtja nemcsak a kényuralom nyomoru eszközeit, hanem az egész társadalmi rendet. A császár után az anarchia következik. — S az egészben ez a szomorú.

A dicsőségesen uralkodó császár tudja ezt igen jól, s igen jól tudja a diszes környezet. Ezért viszi külföldre Oroszország fiatalágát. Ne legyen az otthon, a ki bajt csinálhat, s vakuljon az orosz nép az orosz zászlók dicsőségének káprázatától.

Ez oly taktika, melyet I. Napoleon sikerrel kultivált egy darabig. De csak egy darabig. Bizony Sándor császár ő felségének sem fog soká sikerülni ez a komédia, s kitör nehéz jármából az ébredő orosz óriás, a nép. S minél nagyobb lesz az orosz nép, annál kisebbé törpül az orosz császár koronája.

Skolov golyója megerősít ezen hitünkben, s épen nem leszünk meglepetve, ha máholnap újabb merénylőről értesít a táviró.

— Királyi ajándék Szegednek. Ő felsége, a magyar miniszterelnök előterjesztése folytán elrendelte, hogy a szegedi várcs Szeged városának szabad rendelkezésére bocsátassék,

mely fejedelmi elhatározás következtében lehetővé válik, hogy a város új építési tervének megállapításánál azon terület, melyen most a várcs áll, szintén figyelembe vehető lesz, és ház helyekre fel fog oszlatni. Ennek [fejében a várostól csakis annyi kívánatik, hogy az új lakotany építésére szükséges területet alkalmas helyen a katonai igazgatóságnak ingyen engedje át.

— A vidáni affairet illetőleg megkapta a külügyi hivatal az orosz kormány válaszával, melyben ez jelenti, hogy a legerélyesebb vizsgálatot rendelt el. Egyszermind hátrózott parancsot kapott Dondukoftól, — hogy az idegen alattvalók kiváltásait, a capitulációkat és a consulok jogait oltalmazza.

Polgármesteri jelentés

Felolvastatták a mai var. közgyűlésen.

Tekintetes tanács! A tek. bizottsági közgyűlésnek f. év mártius 13-án 30 k. gy. sz. a. kelt határozata folytán a f. év mártius 12-én a Tisza kiöntése miatt tönkre jutott Szeged városi és Szeged környékbeli lakosok felségése czéljából könyvtáradományok gyűjtése rendeltetvén el, az eddig ez irányban elért eredményről jelentésem tisztelettel következéskben teszem.

A tek. bizottsági közgyűlés fentebb hivatolt határozatával a szegedi árvizkárosultak részére 2000, a Szeged környékbeliek részére 500 forintot utalványozván a házi pénztárból. az első összeg f. év mártius 13-án egyenesen Szeged sz. kir. város polgármesteréhez lett küldve, a mint ezt az 1723.879. sz. alá írtatott nyugta igazolja, az 500 frt. az 1394.879. számhoz csatolt postai feladó-vevény szerint a nagymélt. kir. belügyminiszter urhoz lett a f. év mártius 11-én 11.370 sz. a. kelt körren dellet értelmében felterjesztve.

A polgármesteri hivatalnál begyűlt adományok összege tesz mai napig, tisztán a szegediek részére 4907 frt 30 kr., 1 drb 20 marcos és 5 drb cs. kir. aranyt s 15 drb régi ezüst huszast; — a Szeged környékbeli vizkárosultak részére: 260 frt. ó. é. és 45 frankot aranyban.

A szegediek részére adományozott összegből elküldetett a mai napig Szeged sz. kir. város polgármesteréhez 4845 frt 30 kr., továbbá 1 drb 20 marcos, 5 drb cs. kir. arany és 15 drb régi ezüst huszas. A szeged-környékbeliek részére begyűlt pénz az utcánként eszközölt gyűjtés eredményének aranylagos felszámolása letetbe helyeztetett.

A f. év mártius 14-én 167. eln. sz. a. közzétett hirdetmény szerint felhivatott a város lakossága, hogy a szegedi éhségélg küzdő árvizkárosultak részére élelmi czikkeket adományozzon. E felhívásnak az lett eredménye, hogy rövid időn tetemes mennyiségű és jó minőségű élelmiszerek söt ruhaneműek is lettek gyűjtve.

Elindítottat gyors-árúképen a mellékelt 7 drb fuvar levél szerint, a tisztavideki vaspályára által díjmentesen összesen 6 szállítmány élelmi czikkekkal és ruhaneművel, még pedig következő mennyiségben:

1.) 1382 drb kenyér	10,128	kilogram
2.) 27 láda szalonna és füstölt húsfele	5232	"
3.) 86 zsák különféle főzések	5605	"
4.) 3 horod bor	606	"
5.) 7 zsák rozs	582	"
6.) 3 láda ruha	293	"
7.) 3 horod káposzta	156	"

Összesen 21602

súlyú élelmiszerek és ruhaneműk, melyeknek értéke a legalsóbb árak felvétele mellett is 4200 frtra tehető.

A hat szállítmány, Szeged sz. kir. város főispánjának f. év mártius 22-én érkezett és 1508.879. sz. alá írtatott köszönő távirata szerint rendeltetése helyére megérkezett. Az élelmi szállítmányok Szeged sz. kir. város főispánjának távirati felhívása folytán beszüntetvén, az azontul beküldött élelmi czikkeket és ruhaneműket az időközben városunkba érkezett szegedi árvizkárosultak és menekültek közt osztatták ki. (Vége köv.)

Városi rendkívüli bizottsági közgyűlés.

— Apr. 16. — Főispán ur 9 és 1/4 órakor megnyitja a gyűlést.

Főjegyző felolvassa Ő cs. és kir. apostoli felségeik ezüst menyegzője alkalmából a város részéről intézendő felirat tervét. Elfogadjatik s minél diszesebben kiállítatásával polgármester ur megbizatik.

Polgármester felmentvén, hogy ő felségeik házasságának 25-ik évfordulója alkalmából f. hó 24-én reggel a ref. nagy templomban 8 órakor, a r. cath. templomban 9 órakor náladó istentisztelet fog tartatni, kéri a bizottsági tagokat tisztelettel megjelenni. Helyeslő tudomásul vétetik.

Az ő felségeik ezüst menyegzője megünnepelésére szánt pénzüsszegnek királyunk legmagasabb kérélméhez képest az árvizkárosultak részére történendő fordítására vonatkozó tanácsai előterjesztés változtatlanul elfogadjatik. E szerint a szegedieknek 1000 frt, a szegedvidékieknek pedig 500 frt fog adatni.

Olvasatik a tanácsai előterjesztés a Szeged városa részére városunkban begyűlt adományokról.

Ezzel kapcsolatban polgármester ur örömmel jelenti, hogy a Debreczen városa által Szeged városa hatóságától kért 30 árva felvállalására városunk lakosai közül már annyian jelentkeztek, hogy ez uton valószínűleg minden árva elhelyezése megtörténhetik. Ellenkező esetben a város az illető gyermekeket saját árvaházában fogja neveltetni.

Kapcsolatosan jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik Debreczen közönségének a begyűlt adományokért s a gyűjtőknek, különösen pedig Beszterczey Károly keresek és iparkamarnai titkár urnak, ki ez ügyben a legnagyobb buzgalommal fáradozott.

Következik két miniszteri leirat. Egyikben a helybeli orosz városok rendezése tárgyában hozott közgyűlési határozatot helybenhagyatik, másik felhívja a közgyűlést az 1879-ik évre az adófelszámolási bizottságba egy rendes tagul újbol megválasztatik dr. Pallay Miklós, pótagul Vászary István.

Végül olvasatik az 1879. évi közmunkaelőirányzat és az 1878. évi közmunka-számadás kivonata. Pár biz. tag elvenetése tekintetbe nem vétetvén, az előirányzat helyben hagyatik, főispán ur indítványára utasítatván a tanács, hogy az utak fenntartására és javítására folytonos éber figyelemmel legyen. Ülés vége 10 és 1/4 órakor.

Az orosz császár elleni merénylőről

igen kevés újabb részletek érkeznek. Úgy látszik, hogy az orosz sajtó s maga az orosz kormány szeretne minél kevesebbet beszélni e kellemetlen ügyről.

A merénylet reggel 9 órakor követtetett el, midőn a császár sétálni ment. A téli palota környékén egy tisztességesen öltözött férfi egyenruhában, sarkával és kokárdával ment a császár felé; midőn a császár mellé ért, kabátja zsebéből revolvert húzott ki és többször rá lögött. A járókelők és a rendőrök rögtön elfogták. A merénylő többször kilötte fegyverét, és egy embert az arczán könnyen megsebesített. A vizsgálatot azonnal megkezdék. Skolov Jánosnak hívják és a pénzügyminisztérium vidéki osztályában van alkalmazva. — A merénylő vonatodott bővebb vallomást tenni; azt mondá, hogy az utókor fog itélni tette felett. Hónaljához két mérgezőkocskát volt viszasszal oda ragasztva. Midőn elfogták, ajkait harapta, hányt és utána szája tajtékozott. — Tegnapelőtt este hirt jött, hogy meghalt, mert vonatodott a neki nyujtott ellenmérget bevenni, mindazáltal úgy látszik, sikerült ellen-szerek használatára rábírn.

A titkos muszka kormány.

Minden tulzást nélkül el lehet mondani, hogy ez idő szerint jobban retteg egész Oroszország a forradalmi propaganda „titkos kormányától”, mint a czártól és a titkos rendőrségtől. Ez a titkos kormány példátlan merész-séggel hajta végre terveit és egész szerve-

Reggel még vidáman és boldogon hagytam el, örökös mosolylyal és dallal ajkaim, és most életellenül, hidegen, alaktalanul látom viszont s nem találom mást, mint egy kis holttestet. Gyermekek! lónkám!

Az emberek oda csüdtültek a ház elé, bámulva feléle s lefele! Szeimeim elhomályosodtak; tántorogva mentem fel a lépcsőn; félértem ajtomjím. Mily szomorú hallgatás a házban. Mély gyász töltte be azt, és a fal, lépcső minden azt látszott mondani.

— Szegény gyermek! Szegény szőlők! Beledugtam a kulcsot a zárba s kiáltám: — lónka! lónka!

Ném eielem jött. Alig mertem ránézni. Sápadtan nézett ki, egy zsebkendőtt tartott kezében.

— Barátom... — Ez borzasztó... Mindent tudok. Az utcazszegetlen voltam.

— Tehát láttad leesen... — Igen, láttam.

— Szegény lónka! — Igen, szegény lónka! Mit csináljunk most?

zetre oda van irányozva, hogy reméltebe ejtse és tértelenségre kártoztassa a hatóságokat.

Ez a titkos kormány nem egy egyetlen testületet képez, számos osztályokra agazik, melyeknek mindegyike tíz-tizenöt tagból és egy elnökből áll s mindenki onallón jár el hivatalában. — Ez által az a czél éretik el, hogy ha egy ily osztályt megrohananak s szét-ugrasztanak is a csendőrök, a többi tagjai e sokfejű istenmennynek tovább folytathatják tevékenységüket. Ez okból valóságos vándorélet folytatnak ezek az ugynevezett „forradalmi hivatalok”, a mennyiben mindegyik felváltva majd itt, majd ott je tőssze bizonyos czéloból, és ilésit minden teketória nélkül valamely nyilvános helyiségben, leg több esetben azonban egy-egy „beavatott” lakásán rendezett estélyen tartják. A titkos kormány mindenik osztályának meg van a maga feje „tábornoka” és saját jelszava, melyet ez a tábornok ad ki. Mindenik osztályának joga van veszélyes vagy gyanus egyénekre halálos ítéletet mondani s feladatát, tehetségére szerint összeköttetésbe tenni magát a legmagasabb állású egyéniségekkel.

Ez utóbbi czél elérésére gyakran a legfurcsább módokat veszik alkalmazásba, melyek közt nagy szerepet játszik az is, hogy nihilista érzelmű magánnevelőket csempésznek be az előkelő házakba. Köz tudomás szerint az előkelő orosz családoknál egészen a nevelőökre bízják a leánygyermek nevelését, akik aztán tetszés szerinti irányban vezethetik önevedéseiket. Ezt a körülményt hasznukra tudták fordítani a nihilisták. Ez uton nemcsak számos előkelő orosz család leánygyermeké lón meggyerve a nihilista ügynek, de sok esetben maga az államszolgálatban álló atya is ártalmatlanná tétetik, ki utólagosan nem akarja leányait kompromittálni.

Például szolgálhat erre a következő eset: Egy Samojev nevű tábornok Charkowban nevelődt fogadott fel a mult tél elején leánya mellé. Ez a nevelőő egy nihilista nővére volt s a tábornok leányát meggyerte csakhamar a nihilista nézeteknek. Midőn a nevelőő hívetét a közölebbi zavargások alatt Charkowban elfogták, a tábornok névtelen levelet kapott, mely tudatta vele, hogy leánya nihilista, hogy íróasztalában nihilista iratok vannak és hogy azt fel fogják jelenteni a hatóságoknak, ha minden el nem követ az elfogott tanuló kizsabadítására. A tábornok szemle alá fogta leánya íróasztalának fiókjait s valóban nihilista röpiratokat talált ott, mire azután kizsabadította csakugyan nevelője hívetét. Így lesznek a legfőbb hivatalnokok akarata ellen a titkos kormány eszközei!

A tárgyalási teremből.

— Apr. 15. —

Mult évi oct. 20-iki napján Szikszay István és Cs. Simon Mihály a doroghi ugynevezett belső körsemében Fehérvári Ferenc csaplórt minden ok nélkül megtámadták, mit 6 még komolyabb következményektől tartva, a városházánál bejelentett s ennek következtében Gurbán János csendbiztos két csendkatonával a helyszínre ment; azonban még odaérte előtt Fodor György belekötött körsemárosba s azt ruhámszó mellett egy bottal löette. — Ezt néve látván, férje oltalmazása végett arra reaburult s ezen helyzetében az is megvertetett. Ezután a civakodók s veredekők a körsemából eltávolították s midőn Gurbán csendbiztos velők az utcán találkozott, őket azonnal el akarta fogatni, de felhívására sem adták meg magokat, söt Fodor György a csendbiztos tetteleg is megtámadta s hozzá csapott bottal. — Cs. Simon Mihály pedig a csendbiztos lábát aulá kirátránv, ekkor a földőlökővő helyzetében Fodor György egy bottal egy főbevágta, hogy azonnal leszédül s azután többi cimborái is utván, rajta súlyos testi sérelmet s ezt tetézőleg Földi Gusztáv tömlőzőrön és Kovács Pál csendlegényen is könnyű testi sérelmeket ejtettek.

A Gurbán János sérelme tekintőleg az agryázkódásra s 30 napi gyógyulást igénylő és u. a. munkatehetlenségét okozott sértésre, súlyosnak lett orvosszakértőileg minősítve, a Földi Gusztáv, Kovács Pál, Fehérvári Ferenc és ennek neje Sipos Mária sérelmeikről föll-

— Ó, barátom! Hát — szerzünk helyette másikat.

— Soha!

— De mégis, jó lesz. Mit akarsz csinálni darabjaival?

— Darabjaival?

Ránéztem borzasztó gondolat által megragadtatva. Mosolygott reám. Megtébolyodott? — Szerencsétlen, kiálték, hát hová tetted darabjait? Látni akarom azokat.

E pillanatban a szomszéd szobában négyest hallottam. Felszakított az ajtó s ott láttom — lónkát, az én kis lónkámot egy grönnyő baba romjai fölött siránkozva.

— Gyermekek!

Szeimeim lónkáról anyja felé fordítam.

— Képzeld! mondá nóm; s mint láttalak jönni, üdvözölni akarva, megmozdítottam karomat s a baba leesett.

— Tehát a baba volt!

— Ah! kedvesem, mondám, karjaimba véve lónkát, életemet adod vissza. A világ minden kincselvel felérnek babád romjai. Vedd kalapodat; megyünk a bolthoz!

Francziából Gy. J.

